
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

שיקום והחלמה בבריאות הנפש: תיאוריה ופרקטיקה - 3012

תאריך עדכון אחרון 15-04-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר' יעל מזור

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yael.mazor@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי קביעה מראש- ימי שני

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

תיאור כללי של הקורס: חוק "שיקום נכי נפש בקהילה" מבטיח למתמודדים ולבני משפחתם שירותים בתחומי חיים שונים כגון דיור, תעסוקה, תיאום טיפול, חונכות, פנאי, השכלה, וחברה. שירותי השיקום בקהילה שמו להם דגש לעבוד על בסיס עקרונות ההחלמה, העצמאות, ההעצמה, הנגישות, והשילוב הקהילתי של המתמודדים, תוך נירמול ההתמודדות ושינוי עמדות בקהילה. גישת ההחלמה, אשר לאורה מערכות שיקום בריאות הנפש בישראל עובדות, שמה את האדם במרכז ומכוונת לשותפות והשתתפות קהילתית של האדם, לצד מערכת יחסים שיקומית מכבדת המעריכה ולומדת מן האדם המתמודד, ותופסת אותו כמומחה לעצמו. מאורעות ה-7/10/23 והמלחמה אשר מלווה אותנו, יהוו עוד נדבך אשר יתווה את נקודת המבט ביחס לתהליכי החלמה ושיקום של בריאות הנפש בקהילה במציאות טראומטית משותפת.

מטרות הקורס:

במהלך הקורס נעסוק בהיכרות עם מערכות בריאות הנפש בראי הזמן, נכיר את העקרונות המנחים של גישת ההחלמה ברמת התיאוריה והפרקטיקה, נעמיק במשמעות הידע מניסיון בתהליכי הובלת שינויים במדיניות ובמחקר, ננסה לעמוד על הקשר בין טראומה לבין בריאות נפש וצמיחה, ונקדם ראייה קהילתית וכשירת תרבות בבריאות הנפש. כל זאת יבוצע באמצעות אינטגרציה בין התיאוריה לבין הפרקטיקה, תוך קידום חשיבה ביקורתית ורפלקציה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

תוצרי למידה:

1. לתאר גישות תיאורטיות בתחום השיקום וההחלמה ותהליך השינוי לאורך השנים.
2. להסביר שינויים בגישה השיקומית ובתהליכי החלמה, תוך מניית סוגי מעני שיקום וחלופות בקהילה.
3. להעריך ולבקר את הספרות והמחקר הקיימים בתחום שיקום בריאות הנפש.
4. להכיר מודלים של רגישות לטראומה בבריאות הנפש ותהליכי צמיחה.
5. להכיר ולהבין את אינטראקציות הסימפטומים בטראומה ובריאות נפש.
6. להעריך ולבקר היבטים כשירי תרבות בשיקום.
7. למנות ולהעריך דרכים שונות בתהליכי התמודדות של בני משפחה למתמודדים.

דרישות נוכחות (%) :

לפי המקובל באוניברסיטה ובבי"ס לעבודה סוציאלית

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית בתוספת מצגות, סרטונים וקשר דרך הלימוד

דרישות הקורס:

1. נוכחות חובה והשתתפות פעילה בכל השיעורים.
2. קריאה שוטפת של ספרות מקצועית בתחום. הספרות המסומנת בכוכבית הינה קריאת חובה.
3. מבחן סיכום (100% מהציון הסופי).

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מפגשים, נושאי הקורס ורשימת הקריאה (קריאת החובה מצוינת בכוכביות (**):

שיעור 1 8/5/24 - אז והיום - מבט-על: רקע על מערכות בריאות הנפש בעבר, תנועת האל-מיסוד, חזרה לקהילה, ועד חלופות אשפוז

-**לכמן, מ. (2007). התפתחות הידע על החלמה בבריאות הנפש בצל המודל הרפואי, מהפכת האל מיסוד וזיהוי תופעת ההחלמה. בתוך מ. לכמן ונ. הדס (עורכים). בדרך אל ההחלמה - שיקום ושילוב אנשים עם מוגבלויות נפשיות בקהילה. כפר יונה: ליתם. עמ' 131.

**שרשבסקי, י. (2006). שיקום נכי נפש בקהילה בישראל - תהליכים ואתגרים. בתוך: אורי אבירם ויגאל גינת (עורכים). שירותי בריאות נפש בישראל: מגמות וסוגיות. צ'רקובר, 359 - 387.

שיעור 2 15/5/24: הכרות עם מערכת שיקום בריאות הנפש בישראל (מרמת המערכת הממשלתית ועד למגוון שירותי השיקום וייחודם)

** אבירם א. (2018). חוק שיקום נכי נפש בקהילה: הערכת ביניים. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (61-47), הקריה האקדמית אונו.

Homik-Lurie, T., Zilber, N. & Lerner, Y. (2012). Trends in use of rehabilitation services in the community by people with mental disabilities in Israel; the factors involved. *Israel Journal of Health Policy Research*, 1:24.

שיעור 3/ 22/5/24 - עקרונות מנחים של פרקטיקה מכוונת החלמה בשיקום בבריאות הנפש - מהי החלמה בשטח?

**רועה, ד. (2008). חזון ההחלמה בבריאות הנפש. בתוך י. טלר (עורך), בדרך למעלה: פרקים בבריאות נפש קהילתית. חיפה: אחווה.

Slade, M., Amering, M., Farkas, M., Hamilton, B. et al (2014). Uses and abuses of recovery: Implementing recovery-oriented practices in mental health systems. *World Psychiatry*, 13, 12- 20.

שיעור 4 29/5/24 - היכרות עם תכניות החלמה ו wellness לצד תכניות שיקום personal psychiatric rehabilitation plans.

****** עדן-ברוך, י., מורן, ג. עזאיזה, פ. ולכמן, מ. (2015). "תוכנית השיקום הזאת היא לא שלי": מדוע הפונים לוועדות סל שיקום אינם מיישמים את תוכנית השיקום? חברה ורווחה, לה, 1(מרץ), 7-32.

Biringer, E., Davidson, L., Sundfor, B., Ruud, T., & Borg, M. (2016). Experiences and support in working toward personal recovery goals: A collaborative, qualitative study. *BMC Psychiatry*, 16, 426

****** Fukui, S., Starnino, V. R., Susana, M., Davidson, L. J., Cook, K., Rapp, C. A., & Gowdy, E. A. (2011). Effect of Wellness Recovery Action Plan (WRAP) participation on psychiatric symptoms, sense of hope, and recovery. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 34(3), 214-222.

שיעור 5 5/6/24 - מתקיים בזום* (לינק מצורף מטה) - ידע מניסיון המשפיע על הפרקטיקה, המחקר והמדיניות - *us without us about Nothing*.

****** גולדברג, מ. ואורן, א. (2018). מהתנסות אישית לתובנה מדינית. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. הקריה האקדמית אונו, 167-175.

קרניאל, א. וגולדברג, מ. (2018). מסע מחקרי ואישי - בין הפנים לחוץ - סטודנטים לעבודה סוציאלית המתמודדים עם מוגבלות נפשית. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. הקריה האקדמית אונו, 175-185.

לינק למפגשנו בזום:
Join Zoom Meeting
<https://us02web.zoom.us/j/84874959422>

שיעור 6 19/6/24 - היכרות עם התערבויות מקדמות ומכוונות החלמה

****** ימין, ע', רועה, ד', יאנוס, פ', וליסאקר, פ'. (2012). התערבות קבוצתית להפחתת סטיגמה עצמית בקרב אנשים המתמודדים עם הפרעות נפשיות קשות. שיחות (כ"ו), 278-290.

****** McGuire, A. B., Oles, S. K., White, D. A., & Salyers, M. P. (2016). Perceptions of treatment plan goals of people in psychiatric rehabilitation. *The journal of behavioral health services & research*, 43(3), 494-503.

Lakeman, R. (2014). The Finnish open dialogue approach to crisis intervention in psychosis: a review. *Psychotherapy in Australia*, 20(3), 28-35.

Seikkula, J., & Olson, M. E. (2003). The open dialogue approach to acute psychosis: Its poetics and micropolitics. *Family process*, 42(3), 403-418.

כולל בעברית פתוח דיאלוג חומרי מגוון <https://www.opendialogue.co.il/library/tag/research/>
סרטי וידאו

שיעור 7 26/6/24 - טראומה וצמיחה פוסט טראומטית בבריאות הנפש- היכרות עם תהליכים מקבילים.

**** Mazor, Y., Gelkopf, M., Mueser, K. T., & Roe, D. (2016). Posttraumatic growth in psychosis. *Frontiers in Psychiatry*, 7, 202.**

**** Mueser, K. T., Goodman, L. B., Trumbetta, S. L., Rosenberg, S. D., Osher, F. C., Vidaver, R., ... & Foy, D. W. (1998). Trauma and posttraumatic stress disorder in severe mental illness. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(3), 493-499.**

שיעור 8 3/7/24 - ארגונים רגישי טראומה בבריאות הנפש

**** Muskett, C. (2014). Trauma-informed care in inpatient mental health settings: A review of the literature. *International Journal of Mental Health Nursing*, 23(1), 51-59.**

Wolf, M. R., Green, S. A., Nochajski, T. H., Mendel, W. E., & Kusmaul, N. S. (2014). 'We're civil servants': The status of trauma-informed care in the community. *Journal of Social Service Research*, 40(1), 111-120.

**** מזור, י., עזרא, א. (2021). יום שלם מול עצמי- הדרכה רגישת טראומה בשיקום פסיכיאטרי בימי מגפת הקורונה. מידעו"ס, 97, עמ' 10-19. איגוד העובדים הסוציאליים והסתדרות העובדים.**

שיעור 9 10/7/24 - צפייה מרחוק ודיון בפורום במודל -טראומה ובריאות הנפש- דיון ביקורתי

אתם תצפו מביתכם בסרט התיעודי "צל כבד" (תאגיד השידור הציבורי כאן 11, עידו הר)
<https://www.youtube.com/watch?v=&eq;Ecgs0YABpMQ>

בפורום במודל תכתבו ותעלו דילמות אתיות, שיקומיות, טיפוליות ונרטיביות, העולות מן הסרט, בהן נדון גם לעומק במפגש הבא.

שיעור 10 17/7/24 - אבחנה כפולה ואוכלוסיות מיוחדות

****Drake, R. E., Mercer-McFadden, C., Mueser, K. T., McHugo, G. J., & Bond, G. R. (1998). Review of integrated mental health and substance abuse treatment for patients with dual disorders. *Schizophrenia Bulletin*, 24(4), 589-608.**

****Morgan, V. A., Leonard, H., Bourke, J., & Jablensky, A. (2008). Intellectual disability co-occurring with schizophrenia and other psychiatric illness: Population-based study. *The British Journal of Psychiatry*, 193(5), 364-372.**

שיעור 11 ואחרון 24/7/24 - כשירות תרבותית (רגישות תרבותית) בשיקום בריאות נפש וסיום הקורס

****שמואל, ר., ריצ'מן, צ. (2019) עבודה סוציאלית כשירת תרבות- מודל לעבודה שיקומית בחברה**

Tse, S., & Ng, R. M. (2014). Applying a mental health recovery approach for people from diverse backgrounds: the case of collectivism and individualism paradigms. *Journal of Psychosocial Rehabilitation and Mental Health*, 1(1), 7-13.

חומר חובה לקריאה:

צוין ברשימת הנושאים (תכנית הלימודים של הקורס באמצעות **) מפגשים, נושאי הקורס ורשימת הקריאה (קריאת החובה מצוינת בכוכביות (**):

שיעור 1 8/5/24 - אז והיום - מבט-על: רקע על מערכות בריאות הנפש בעבר, תנועת האל-מיסוד, חזרה לקהילה, ועד חלופות אשפוז

-**לכמן, מ. (2007). התפתחות הידע על החלמה בבריאות הנפש בצל המודל הרפואי, מהפכת האל מיסוד וזיהוי תופעת ההחלמה. בתוך מ. לכמן ונ. הדס (עורכים). בדרך אל ההחלמה - שיקום ושילוב אנשים עם מוגבלויות נפשיות בקהילה. כפר יונה: ליתם. עמ' 131.

-**שרשבסקי, י. (2006). שיקום נכי נפש בקהילה בישראל - תהליכים ואתגרים. בתוך: אורי אבירם ויגאל גינת (עורכים). שירותי בריאות נפש בישראל: מגמות וסוגיות. צ'רקובר, 359 - 387.

שיעור 2 15/5/24: הכרות עם מערכת שיקום בריאות הנפש בישראל (מרמת המערכת הממשלתית ועד למגוון שירותי השיקום וייחודם)

-** אבירם א. (2018). חוק שיקום נכי נפש בקהילה: הערכת ביניים. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. (47-61), הקריה האקדמית אונו.

Homik-Lurie, T., Zilber, N. & Lerner, Y. (2012). Trends in use of rehabilitation services in the community by people with mental disabilities in Israel; the factors involved. *Israel Journal of Health Policy Research*, 1:24.

שיעור 3/ 22/5/24 - עקרונות מנחים של פרקטיקה מכוונת החלמה בשיקום בבריאות הנפש - מהי החלמה בשטח?

-**רועה, ד. (2008). חזון ההחלמה בבריאות הנפש. בתוך י. טלר (עורך), בדרך למעלה: פרקים

בבריאות נפש קהילתית. חיפה: אחווה.

Slade, M., Amering, M., Farkas, M., Hamilton, B. et al (2014). *Uses and abuses of recovery: Implementing recovery-oriented practices in mental health systems.* *World Psychiatry*, 13, 12- 20.

שיעור 4 29/5/24- היכרות עם תכניות החלמה ו wellness לצד תכניות שיקום personal psychiatric rehabilitation plans.

** עדן-ברוך, י., מורן, ג. עזאזיה, פ. ולכמן, מ. (2015). "תוכנית השיקום הזאת היא לא שלי": מדוע הפונים לוועדות סל שיקום אינם מיישמים את תוכנית השיקום? חברה ורווחה, לה, 1(מרץ), 7-32.

Biringer, E., Davidson, L., Sundfor, B., Ruud, T., & Borg, M. (2016). *Experiences and support in working toward personal recovery goals: A collaborative, qualitative study.* *BMC Psychiatry*, 16, 426

** Fukui, S., Starnino, V. R., Susana, M., Davidson, L. J., Cook, K., Rapp, C. A., & Gowdy, E. A. (2011). *Effect of Wellness Recovery Action Plan (WRAP) participation on psychiatric symptoms, sense of hope, and recovery.* *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 34(3), 214-222.

שיעור 5 5/6/24- ידע מניסיון המשפיע על הפרקטיקה, המחקר והמדיניות- us about Nothing without us.

** גולדברג, מ. ואורן, א. (2018). מהתנסות אישית לתובנה מדינית. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. הקריה האקדמית אונו, 167-175.

קרניאל, א. וגולדברג, מ. (2018). מסע מחקרי ואישי - בין הפנים לחוץ - סטודנטים לעבודה סוציאלית המתמודדים עם מוגבלות נפשית. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. הקריה האקדמית אונו, 175-185.

שיעור 6 19/6/24- היכרות עם התערבויות מקדמות ומכוונות החלמה

** ימין, ע', רועה, ד', יאנוס, פ', וליסאקר, פ'. (2012). התערבות קבוצתית להפחתת סטיגמה עצמית בקרב אנשים המתמודדים עם הפרעות נפשיות קשות. שיחות (כ"ו), 278-290.

**McGuire, A. B., Oles, S. K., White, D. A., & Salyers, M. P. (2016). *Perceptions of treatment plan goals of people in psychiatric rehabilitation.* *The journal of behavioral health services & research*, 43(3), 494-503.

Lakeman, R. (2014). *The Finnish open dialogue approach to crisis intervention in psychosis: a review.* *Psychotherapy in Australia*, 20(3), 28-35.

Seikkula, J., & Olson, M. E. (2003). The open dialogue approach to acute psychosis: Its poetics and micropolitics. *Family process*, 42(3), 403-418.

כולל בעברית פתוח דיאלוג חומרי מגוון <https://www.opendialogue.co.il/library/tag/research/> סרטי וידאו

שיעור 7 26/6/24 - טראומה וצמיחה פוסט טראומטית בבריאות הנפש- היכרות עם תהליכים מקבילים.
** Mazor, Y., Gelkopf, M., Mueser, K. T., & Roe, D. (2016). Posttraumatic growth in psychosis. *Frontiers in Psychiatry*, 7, 202.

** Mueser, K. T., Goodman, L. B., Trumbetta, S. L., Rosenberg, S. D., Osher, F. C., Vidaver, R., ... & Foy, D. W. (1998). Trauma and posttraumatic stress disorder in severe mental illness. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(3), 493-499.

שיעור 8 3/7/24 - ארגונים רגישי טראומה בבריאות הנפש

** Muskett, C. (2014). Trauma-informed care in inpatient mental health settings: A review of the literature. *International Journal of Mental Health Nursing*, 23(1), 51-59.

Wolf, M. R., Green, S. A., Nochajski, T. H., Mendel, W. E., & Kusmaul, N. S. (2014). 'We're civil servants': The status of trauma-informed care in the community. *Journal of Social Service Research*, 40(1), 111-120.

** מזור, י., עזרא, א. (2021). יום שלם מול עצמי- הדרכה רגישת טראומה בשיקום פסיכיאטרי בימי מגפת הקורונה. מידעו"ס, 97, עמ' 10-19. איגוד העובדים הסוציאליים והסתדרות העובדים.

שיעור 9 10/7/24 - צפייה ודיון -טראומה ובריאות הנפש- דיון ביקורתי

שיעור 9 10/7/24 - צפייה מרחוק ודיון בפורום במודל -טראומה ובריאות הנפש- דיון ביקורתי

אתם תצפו מביתכם בסרט התינודי "צל כבד" (תאגיד השידור הציבורי כאן 11, עידו הר)
<https://www.youtube.com/watch?v=&EcgS0YABpMQ>

בפורום במודל תכתבו ותעלו דילמות אתיות, שיקומיות, טיפוליות ונרטיביות, העולות מן הסרט, בהן נדון גם לעומק במפגש הבא.

שיעור 10 17/7/24 - אבחנה כפולה ואוכלוסיות מיוחדות

**Drake, R. E., Mercer-McFadden, C., Mueser, K. T., McHugo, G. J., & Bond, G. R. (1998). Review of integrated mental health and substance abuse treatment for

patients with dual disorders. *Schizophrenia Bulletin*, 24(4), 589-608.

****Morgan, V. A., Leonard, H., Bourke, J., & Jablensky, A. (2008). Intellectual disability co-occurring with schizophrenia and other psychiatric illness: Population-based study. *The British Journal of Psychiatry*, 193(5), 364-372.**

שיעור 11 ואחרון 24/7/24- כשירות תרבותית (רגישות תרבותית) בשיקום בריאות נפש וסיום הקורס

****שמואל, ר., ריצ'מן, צ. (2019) עבודה סוציאלית כשירת תרבות- מודל לעבודה שיקומית בחברה החרדית. מידעו"ס (89), 32-39.**

Tse, S., & Ng, R. M. (2014). Applying a mental health recovery approach for people from diverse backgrounds: the case of collectivism and individualism paradigms. *Journal of Psychosocial Rehabilitation and Mental Health*, 1(1), 7-13.

מאמרים להעשרה נוספת:

אבירם א., אזארי-ויזל, ש. (2015). הרפורמה בבריאות הנפש: סיכויים וסיכונים. נייר מדיניות מספר 2015.02. מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל

אבירם, א. (2012). לקראת העשור השני ליישומם של חוק שיקום נכי נפש בקהילה: אתגר והזדמנות לשינוי במערכת שירותי בריאות הנפש בישראל. ביטחון סוציאלי (90), 155-188

צין, א. (2017). אלוהים מרחם על ילדי הגן. מתוך: הדס לידור, נ. ושליו, ע. (עורכות) מאי נראות לשותפות נתיבי התמודדות והחלמה עם מחלה פסיכיאטרית במשפחה- כך א'. הקריה האקדמית אונו, 65-73.

רועה, ד. וגולדברג, מ. (2018). החלמה מהנחות מוטעות "קשות וממושכות": מחקר כמקדם החלמה. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. הקריה האקדמית אונו, 61-79.

רועה, ד., לכמן, מ., הדס-לידור, נ., שרשבסקי, י., בלוש-קלינמן, ו. וטל, א. (2011). השיקום הפסיכיאטרי בדרך לפרופסיה. בטחון סוציאלי (86), 85-105.

רועה, דוד; לכמן, מ. וקרביץ, ש. (2006). שיטות התערבות שיקומית המבוססות על ראיות בשיקום פסיכיאטרי כמקרה מבחן. חברה ורווחה (כ"ו), 433-444.

Bedell, J. R., Cohen, N. L., & Sullivan, A. (2000). Case management: The current best practices and the next generation innovation. *Community Mental Health Journal*, 36(2), 179-194.

-
- Butler, R. W., Mueser, K. T., Sprock, J., & Braff, D. L. (1996). Positive symptoms of psychosis in posttraumatic stress disorder. *Biological Psychiatry*, 39(10), 839-844.
- Cowger, C., & Snively, C. (2002). Assessing client strengths: Individual, family and community empowerment. In Saleebey, D. *The strengths perspective in social work practice*. (106-123). (3rd Ed.). London: Allyn and Bacon.
- Davidson, L., Tandra, J., Staeheli Lawless, M., O'Connell, M.J., & Rowe, M. (2009). *A practical guide to recovery oriented practice*. N.Y : Oxford University Press
- Deegan, P. E. (1988). Recovery: The lived experience of rehabilitation. *Psychosocial Rehabilitation Journal*, 11(4), 11-19.
- Drake, R. E., & Deegan, P. (2008). Are assertive treatment and recovery compatible? Commentary on ACT and recovery: Integrating evidence-based practice and recovery orientation on assertive community treatment teams. *Community Mental Health Journal*, 44, 75-77.
- Farkas, M & Anthony, W.A. (2010) Psychiatric rehabilitation: A review. *International Review of Psychiatry*, 22 (2), 114-129.
- Kaplan, K., Salzer, M. & Brusilovskiy, E. (2012). Community participation as predictor of recovery-oriented outcomes among emerging and mature adults with mental illness. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 35(3), 219-229
- Krupa, T., Eastbrook, S., Hern, L., Lee, D., North, R., Percy, K., Von Briesen, B., & Wing, G. (2005). How do people who receive assertive community treatment experience the service?. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 29, 18-24.
- Longhofer, J., Kubek, P. & Floersch, J. (2010). *On being and having a case manager - A relational approach to recovery in mental health*. Columbia University Press, 193-206.
- Mazor, Y., Gelkopf, M., & Roe, D. (2019). Posttraumatic growth in psychosis: Challenges to the assumptive world. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*.
- Mazor, Y., Gelkopf, M., & Roe, D. (2018). Posttraumatic growth among people with serious mental illness, psychosis and posttraumatic stress symptoms. *Comprehensive Psychiatry*, 81, 1-9.
- Ramon, S., Shera, W., Healy, B., Lachman, M. & Renouf, N. (2009). The Rediscovered Concept of Recovery in Mental Health. *International Journal of Mental Health*, 38(2), 106-126.

-
- Rapp, C., & Goscha, R. (2004). The principles of effective case management of mental health services. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 27(4), 319.
- Resnick, S. G., Bond, G. R., & Mueser, K. T. (2003). Trauma and posttraumatic stress disorder in people with schizophrenia. *Journal of abnormal psychology*, 112(3), 415.
- Salyers, M., & Tsemberis, S. (2007). ACT and recovery: Integrating evidence-based practice and recovery orientation on assertive community treatment teams. *Community Mental Health Journal*, 43(6), 619.
- Ware, N., Tugenberg, T., Dickey, B., & McHorney, C. A. (1999). An ethnography study of the meaning of continuity of care in mental health services. *Psychiatric Services*, 50(3), 395-400.
- Wong, Y. I., Sands, R. and Solomon, P. (2010). Conceptualizing Community: the experience of mental health consumers. *Qualitative Health Research*, 20(5), 654-667.
- Yanos, P.T., Lucksted, A., Drapalski, A.L., Roe, D., & Lysaker, P. (2015). Interventions targeting mental health self-stigma: A review and comparison. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 38, 171-178.

קריאה נוספת מומלצת- ספרים ומאמרים

- ון דר קולק, ב. (2021). נרשם בגוף- מוח, נפש וגוף בריפוי מטראומה. הוצאת פרדס
- להב, י., סולומון, ז. (2019). משחזור לזיכרון טיפול בטרומה נפשית. רסלינג
- לואיס הרמן, ג'. (1992). טראומה והחלמה. ספרית אופקים עם עובד
- פראנקל, ו. (1970/2001). האדם מחפש משמעות מבוא ללוגותרפיה. דביר
- קין, נ. (2009). המעטפת המחוררת- על העבודה הטיפולית עם "חורים" בנפש. שיחות כ"ג(2), עמ' 138-150

סרטים והסככים מומלצים

"יוצאים מן הכלל עם רוני קובן", - במחלקה הסגורה, תאגיד השידור
כאן- "https://www.youtube.com/watch?v=EciNe7aIT5U;eq&v?watch/com.youtube.www/:"

האחיות גרים, גל"צ, איילת טריאסט ונעה מיינהם- פרק 59, "שיגעון"
https://podtail.com/en/podcast/--1351/--2021-01-06/

ההסכת שאין לומר את שמו, שיר ראובן ודור סער מן, תאגיד השידור "כאן" - פרק 14 "אם אתה הוא גורלי" (על הארי פוטר ופוסט טראומה מתמשכת ונרטיבים מתחלפים)
<https://www.kan.org.il/Podcast/item.aspx?pid&eq;18136>

ההסכת שאין לומר את שמו, שיר ראובן ודור סער מן, תאגיד השידור "כאן" - פרק 11 "פחד ותיעוב בטירת הוגוורטס" (על הארי פוטר, השלכות פוסט טראומה והאשמת הקורבן)
<https://omny.fm/shows/the-podcast-who-must-not-be/11>

חומר לקריאה נוספת: מאמרים להעשרה נוספת:

אבירם א., אזארי-ויזל, ש. (2015). הרפורמה בבריאות הנפש: סיכויים וסיכונים. נייר מדיניות מספר 2015.02. מרכז טאוב לחקר המדיניות החברתית בישראל

אבירם, א. (2012). לקראת העשור השני ליישומו של חוק שיקום נכי נפש בקהילה: אתגר והזדמנות לשינוי במערכת שירותי בריאות הנפש בישראל. ביטחון סוציאלי (90), 155-188

צין, א. (2017). אלוהים מרחם על ילדי הגן. מתוך: הדס לידור, נ. ושליו, ע. (עורכות) מאי נראות לשותפות נתיבי התמודדות והחלמה עם מחלה פסיכיאטרית במשפחה- כך א'. הקריה האקדמית אונו, 65-73.

רועה, ד. וגולדברג, מ. (2018). החלמה מהנחות מוטעות "קשות וממושכות": מחקר כמקדם החלמה. מתוך: הדס לידור, נ. ולכמן, מ. (עורכים). נגד כל הסיכויים - משיקום ומהחלמה בבריאות הנפש לשילוב קהילתי. הקריה האקדמית אונו, 61-79.

רועה, ד., לכמן, מ., הדס-לידור, נ., שרשבסקי, י., בלוש-קלינמן, ו. וטל, א. (2011). השיקום הפסיכיאטרי בדרך לפרופסיה. בטחון סוציאלי (86), 85-105.

רועה, דוד; לכמן, מ. וקרביץ, ש. (2006). שיטות התערבות שיקומית המבוססות על ראיות בשיקום פסיכיאטרי כמקרה מבחן. חברה ורווחה (כ"ו), 433-444.

Bedell, J. R., Cohen, N. L., & Sullivan, A. (2000). Case management: The current best practices and the next generation innovation. *Community Mental Health Journal*, 36(2), 179-194.

Butler, R. W., Mueser, K. T., Sprock, J., & Braff, D. L. (1996). Positive symptoms of psychosis in posttraumatic stress disorder. *Biological Psychiatry*, 39(10), 839-844.

Cowger, C., & Snively, C. (2002). Assessing client strengths: Individual, family and community empowerment. In Saleebey, D. *The strengths perspective in social work practice*. (106-123). (3rd Ed.). London: Allyn and Bacon.

-
- Davidson, L., Tandora, J., Staeheli Lawless, M., O'Connell, M.J., & Rowe, M. (2009). *A practical guide to recovery oriented practice*. N.Y : Oxford University Press
- Deegan, P. E. (1988). *Recovery: The lived experience of rehabilitation*. *Psychosocial Rehabilitation Journal*, 11(4), 11-19.
- Drake, R. E., & Deegan, P. (2008). *Are assertive treatment and recovery compatible? Commentary on ACT and recovery: Integrating evidence-based practice and recovery orientation on assertive community treatment teams*. *Community Mental Health Journal*, 44, 75-77.
- Farkas, M & Anthony, W.A. (2010) *Psychiatric rehabilitation: A review*. *International Review of Psychiatry*, 22 (2), 114-129.
- Kaplan, K., Salzer, M. & Brusilovskiy, E. (2012). *Community participation as predictor of recovery-oriented outcomes among emerging and mature adults with mental illness*. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 35(3), 219-229
- Krupa, T., Eastbrook, S., Hern, L., Lee, D., North, R., Percy, K., Von Briesen, B., & Wing, G. (2005). *How do people who receive assertive community treatment experience the service?*. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 29, 18-24.
- Longhofer, J., Kubek, P. & Floersch, J. (2010). *On being and having a case manager – A relational approach to recovery in mental health*. Columbia University Press, 193-206.
- Mazor, Y., Gelkopf, M., & Roe, D. (2019). *Posttraumatic growth in psychosis: Challenges to the assumptive world*. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*.
- Mazor, Y., Gelkopf, M., & Roe, D. (2018). *Posttraumatic growth among people with serious mental illness, psychosis and posttraumatic stress symptoms*. *Comprehensive Psychiatry*, 81, 1-9.
- Ramon, S., Shera, W., Healy, B., Lachman, M. & Renouf, N. (2009). *The Rediscovered Concept of Recovery in Mental Health*. *International Journal of Mental Health*, 38(2), 106-126.
- Rapp, C., & Goscha, R. (2004). *The principles of effective case management of mental health services*. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 27(4), 319.
- Resnick, S. G., Bond, G. R., & Mueser, K. T. (2003). *Trauma and posttraumatic stress disorder in people with schizophrenia*. *Journal of abnormal psychology*, 112(3), 415.

Salyers, M., & Tsemberis, S. (2007). ACT and recovery: Integrating evidence-based practice and recovery orientation on assertive community treatment teams. *Community Mental Health Journal*, 43(6), 619.

Ware, N., Tugenberg, T., Dickey, B., & McHorney. C. A. (1999). An ethnography study of the meaning of continuity of care in mental health services. *Psychiatric Services*, 50(3), 395-400.

Wong, Y. I., Sands, R. and Solomon, P. (2010). Conceptualizing Community: the experience of mental health consumers. *Qualitative Health Research*, 20(5), 654-667.

Yanos, P.T., Lucksted, A., Drapalski, A.L., Roe, D., & Lysaker, P. (2015). Interventions targeting mental health self-stigma: A review and comparison. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 38, 171-178.

קריאה נוספת מומלצת- ספרים ומאמרים

ון דר קולק, ב. (2021). נרשם בגוף- מוח, נפש וגוף בריפוי מטראומה. הוצאת פרדס

להב, י., סולומון, ז. (2019). משחזור לזיכרון טיפול בטרומה נפשית. רסלינג

לואיס הרמן, ג'. (1992). טראומה והחלמה. ספרית אופקים עם עובד

פראנקל, ו. (1970/2001). האדם מחפש משמעות מבוא ללוגותרפיה. דביר

קין, נ. (2009). המעטפת המחוררת- על העבודה הטיפולית עם "חורים" בנפש. שיחות כ"ג(2), עמ' 138-150

סרטים והסכתים מומלצים

"יוצאים מן הכלל עם רוני קובן", - במחלקה הסגורה, תאגיד השידור
"כאן"-<https://www.youtube.com/watch?v=EciNe7aIT5U>

האחיות גרים, גל"צ, איילת טריאסט ונעה מיינהם- פרק 59, "שיגעון"
<https://podtail.com/en/podcast/--1351/--2021-01-06/>

ההסכת שאין לומר את שמו, שיר ראובן ודור סער מן, תאגיד השידור "כאן" - פרק 14 "אם אתה הוא גורלי" (על הארי פוטר ופוסט טראומה מתמשכת ונרטיבים מתחלפים)
<https://www.kan.org.il/Podcast/item.aspx?pid&eq;18136>

ההסכת שאין לומר את שמו, שיר ראובן ודור סער מן, תאגיד השידור "כאן" - פרק 11 "פחד ותיעוב בטירת הוגורטס" (על הארי פוטר, השלכות פוסט טראומה והאשמת הקורבן)

<https://omny.fm/shows/the-podcast-who-must-not-be/11>

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 90 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %
נוכחות / השתתפות בסיוור 5 %

מידע נוסף / הערות:

סטודנטים/ות עם מוגבלויות:

סטודנטים עם מוגבלויות מוזמנים לפנות למרצה עם תחילת הסמסטר, או במהלכו, על מנת לגבש יחדיו את התאמת הקורס ודרכי ההוראה שבו. במקביל, ניתן לפנות ליחידת הנגישות במשרד דיקן הסטודנטים (il.ac.huji.savion@negishut, 02-5880118) וליחידת התמיכה לסטודנטים עם לקויות למידה (il.ac.huji.savion@Ldsupport, 02-5881183) כדי לברר את הזכאות לשירותים השונים ולהתאמות במהלך המבחן.